

SİDKÎ

ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI'NIN
EL YAZISI VE RESİMLERİYLE

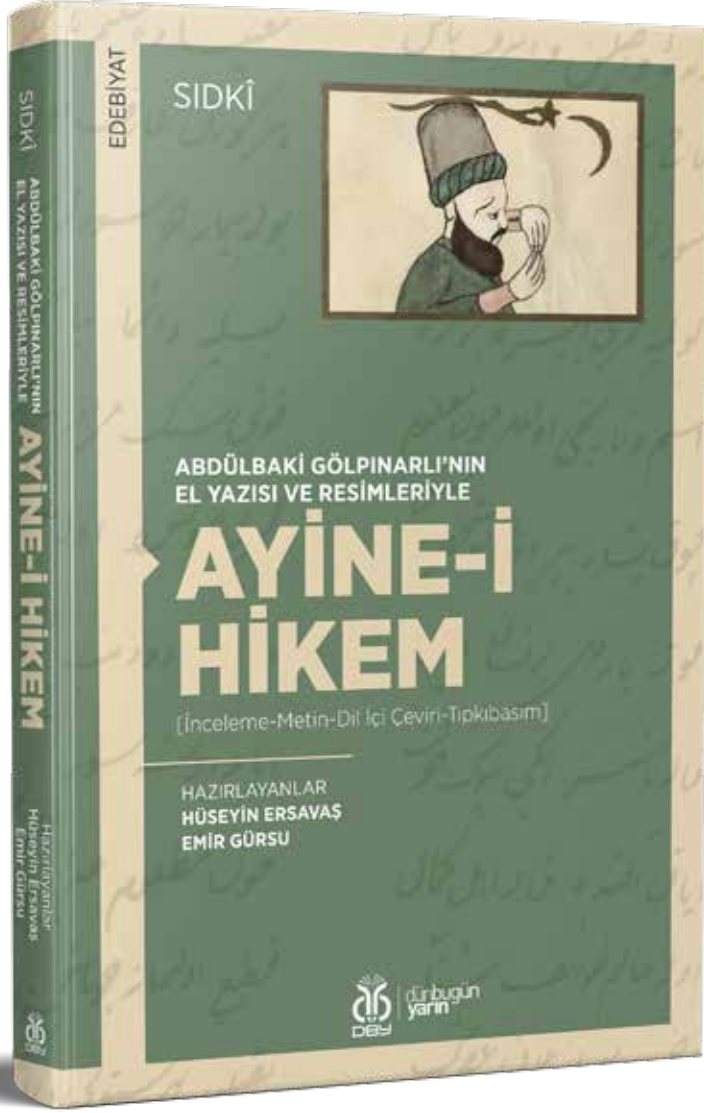
AYİNE-İ HİKEM

[İnceleme-Metin-Dil İçi Çeviri-Tıpkıbasım]

HAZIRLAYANLAR
HÜSEYİN ERSAVAŞ
EMİR GÜRSU

dünya bugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 345

Edebiyat: 170

ISBN 978-625-6769-35-9

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2023

Yazar:

Sıdkî

Hazırlayanlar:

Hüseyin Ersavaş, Emir Gürsu

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Sıdkî

Ayine-i Hikem [İnceleme-Metin-Dil İçi Çeviri-Tıpkıbasım]

Hazırlayanlar: Hüseyin Ersavaş, Emir Gürsu

İstanbul : DBY Yayınları, 2023.

208 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 345) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-6769-35-9

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Tasavvuf

İçindekiler

Önsöz.....	9
Kısaltmalar.....	12
Giriş.....	13
Gayb Ricâlinin Şiirini Söyleyen Gâib Bir Şair: Sıdkî.....	13
Ayine-i Hikem Hakkında.....	16
1. Telif Tarihi ve Sebepleri.....	19
2. Muhtevası.....	21
3. Dil ve Üslup.....	26
Sıdkî Ne Okudu?: <i>Ayine-i Hikem</i> 'in Beslendiği Kaynaklar.....	32
Sıdkî ile Çizilen Yüzler: <i>Ayine-i Hikem</i> Minyatürlerinin Tarihî Değeri Üzerine.....	35
“Hikmet Aynasından” Yansıyan İsmail Saib Portresi.....	40
Nüşhaların Tavsifi.....	47
Ayine-i Hikem / Metin ve Dil İçi Çeviri.....	57
Kaynaklar.....	167
Dizin.....	171
Ayine-i Hikem / Tıpkıbasım.....	208

Önsöz

Bilinmezlik sisin arkasına gizlenmiş bir siluete benzer. Varlığından haberdar olsak da niteliği hakkında hiçbir yorum yapamayız. Sis perdesini aralayıp bilinmeze ulaşmak, onu ifşa etmek insanoğlunun en büyük arzularından olmuştur. Özünde heyecan, merak ve korkunun barındığı bu arzu insanı uzun maceralara sürükler, bu serüvenler sonucunda insan perdeyi kaldırıp gizi meydana çıkarabilse de uzaklarda yeni bilinmezlikler belirir. Nihayeti olmayan bu yolculuğu kolay kılmak adına pek çok yöntem ve uğraşı ortaya koyulmuştur. Geçmişe dair bilinmezliği gidermek için tarih ilmi ihdas edilirken gelecekteki bilinmezliği çözmek için de en az bu ilim kadar eski, uğraşlara başvurulmuştur. Geleceği keşfetmek yolunda rüyalar, yıldızlar, doğa olayları, harfler ve rakamlar insanın engin hayal gücünün malzemesi olmuş, küçük detaylar büyük olayların habercisi olarak yorumlanmıştır.

Çalışmamızın konusu olan *Ayine-i Hikem* de gelecektekilerden haber verme macerasına atılmış özel bir eserdir. Sıdkî mahlasını kullanan bir şair tarafından 1785-1786 (h. 1200) tarihinde kaleme alınmış, 1785-1883 (h. 1200-1300) yılları arasında Anadolu'ya gelecek Hamzavi-Melami büyüklerinden haber vermiştir. Sıdkî benzersiz bir iş yaparak gelecek bu manevi hâl sahiplerinin portrelerini de tüm detaylarıyla çizmiş ve hayatları hakkında bilgi aktarmıştır. Eserde gelecek

Hamzavilere ait her biri ayrı hikayeler ve remizler taşıyan 62 minyatür portre yer alır. Bunlara ek olarak, Mehdi (a.s.), papağan ve ay yıldız minyatürleri kitabın en başına koyulmuştur. Gelecek kişilerin tasviri eserin büyük ve önemli bölümünü oluştursa da *Ayine-i Hikem* sadece bu zevatı tanıtmaya hasredilmemiştir. Çeşitli yöntemlerle geleceği öğrenmeyi sağladığına inanılan cifr ilminin kuralları, Hamzavilik hakkında bilgiler ve Anadolu'da gerçekleşecek kıyamet alametleri için bölümler ayrılmıştır.

Ayine-i Hikem'den haberdar olmamız *Huzur Dersleri*'ndeki Abdülbaki Gölpınarlı tarafından yapılmış bir çizim sayesinde mümkün oldu. İsmail Saib Sencer'in tanıtıldığı bölümde, Gölpınarlı'nın *Ayine-i Hikem*'den bir portreyi ve İsmail Saib'i, bir benzerlik iddiasıyla yan yana resmetmesi bizi büyük bir heyecan ve meraka garketti. Bu esrarengiz esere ve bu benzerliğin dayandığı temellere ulaşabilmek için araştırmaya başladık. Gölpınarlı'nın kendi yazmalarını tasnif ettiği kataloğu sayesinde eser hakkında geniş bilgiler edindik. Bu sırada, Doç. Dr. Kadri Hüsnü Yılmaz tarafından Berlin Eyalet Kütüphanesindeki bir nüshanın yayımlandığını öğrendik. Eserin tanıtılması, latin harflerine aktarılması ve anlaşılması meselelerinde ciddi hataların yapılmış ve eserin değerini takdir edememiş olması bize yeni bir yayın hazırlamanın gerekliliğini hissettirdi. Araştırmalarımız sonucunda eserin sekiz nüshası olduğunu tesbit ettik, nüshalardan bazılarına ulaşmak için yaptığımız girişimler maalesef sonuçsuz kaldı. Günün sonunda *Ayine-i Hikem*'in dört nüshası elimizdeydi. Öncelikle bu dört nüshayı karşılaştırarak eserin metnini hazırladık. Metni hazırlarken *İSAM Tenkitli Neşir Kılavuzu*'nu referans aldık. Daha sonra, eserin dil içi çevirisini yaptık ve konu başlıklarını çıkararak kitap bölümlerini yazdık. Bu aşamada, metnin ve minyatürlerin şerhini yapmayı değil, eseri doğru tanımlandırmayı ve konumlandırmayı hedefledik.

Konusu ve minyatürleriyle büyük gizem taşıyan *Ayine-i Hikem* remizli ve bol telmihli, kapalı diyebileceğimiz bir üsluba sahip. Cifrin, ebcedin ve tarikat remizlerinin cem olduğu metinde aydınlığa

kavuşturamadığımız noktalar oldu. Üstesinden gelemediğimiz müşkülleri mesnetsiz yorumlarla daha girift hale sokmak yerine metinde olduğu şekilleriyle bırakmayı tercih ettik. Eserin müellifi Sıdkî'nin kim olduğu sorusu da müşküllerimizden biriydi. Ulaşabildiğimiz her veriyi değerlendiresek de kimliğini kesin olarak ortaya koyamadık. Bu konuda yeni bilgilere ulaşmayı umut ederken değerli okurumuzun çalışmamızdaki yanlış ve eksiklere işaret eden eleştirilerini samimiyetle beklemekteyiz.

Ayine-i Hikem de çalışmamızın başında sisler ardındaki bilinmezlerden biriydi. Eseri saran perdeleri aralayıp sırlarını keşfetme yolunu elbette yalnız yürümedik. Bu süreçte pek çok büyüğümüzün müşfik yardım eli bize uzandı. Öncelikle çalışmamız boyunca yanımızda olan ailelerimize, araştırmamızın başından itibaren büyük yardımlarını gördüğümüz Ramazan Minder Beyefendi'ye, çalışmamızın şekillenmesinde rol oynayan hocamız Dr. Fatih Odunkıran'a, teşvik ve destekleri için Yüksel Gölpınarlı'ya, ilgi ve alakasını bizden esirgemeyen Doç. Dr. Nuri Şimşekler'e, yayın sürecindeki değerli tavsiyeleri dolayısıyla Mehmet Hakan Kekeç ve Doğan Mert Demir'e, kıymetli emekleri sebebiyle DBY Yayınları yönetici İrfan Güngörür ve çalışma arkadaşlarına derin şükranlarımızı sunarız.

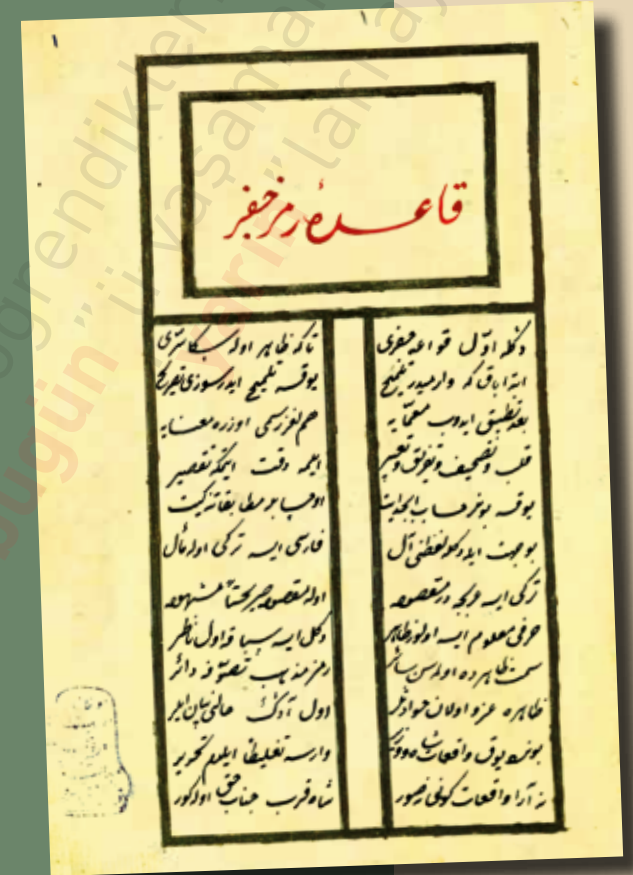
Tevfik ancak Allah'tandır.

Hüseyin Ersavaş, Emir Gürsu
İstanbul, 2023

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

AYİNE-İ HİKEM

METİN VE
DİL İÇİ ÇEVİRİ

Ayine-i Hikem Dil İçi Çeviri

[1^a]

Cifr İliminin Kuralları

1. Her şeyden önce cifrin kurallarını dinle ki bu kitaptaki sırlar sana görünür olsun.
2. İlk önce sözde telmih var mıdır diye bir bak. Eğer telmih yoksa bil ki söz apaçık, imasız söylenmiştir.
3. Daha sonra bilmeceyi kuralına göre çöz, bilmece üslubuyla gizlenmiş anlamı ortaya çıkarmak için kuralı uygula
4. Kalb¹, tashif², tefrik³ ve tabir (yorumlama), metinde uygulanan bu sanatları anlamak için dikkatte kusur etme.

¹ “Kalb: Bir kelimedeki harflerin yerlerini değiştirmek, fakat başka bir harf ilâve etmemek şartıyla başka ve manâlı bir kelime çıkarmaktır.” Tahirü'l-Mevlevi, *Edebiyat Lüğatı*, s. 83.

² “Tashif: Bir kelimenin şeklini, noktalarını değiştirerek yazmak.” a.g.e., s. 149.

³ “Tefrik: İki şey arasındaki farkı göstermektir ki bundan maksad birinin tefevvukunu anlatmaktır.” a.g.e., s. 153.

Āyine-i Hikem

[1^a]

Ḳā'ide-i Remz-i Cifr

[Fe' ilātün/mefā'ilün/fe'ilün]

1. Diñle evvel ḳavā'id-i cifri
Tā ki zāhir ola saña sırrı
2. İbtidā baḳ ki var mıdır telmih
Yoksa telmih eder sözü taşrih
3. Ba'de taḫbiḳ edip mu'ammāya
Hem luḡaz resmi üzre ma'nāya
4. Ḳalb u taşhiḳ u tefriḳ ü ta'bir
Eyleme diḳḳat etmeye taḫşir

[3^a]

1. Allah, 1786-7'de yine bu fakir kuluna büyük bir lütufta bulundu.
2. Gaybdan gelen bu ses, ilahi gücün ve emrin bereketiyle vicdanımın kulağına erişti:

[3^a]¹²

(Nazım: [Fe' ilätün/mefâ' ilün/fe' ilün])

1. Yine biñ iki yüzde etti Huda
Efkârına 'inâyet-i kübrâ

ينه بيك ايكبيوزده ايتدى خدا

۱۲۰۰

افقرينه عنایت کبرا

۱۲۰۰

2. Güş-ı vicdânıma¹³ erdi hâtifden¹⁴
Kudret ü yümn-i emr ile bu şadâ

كوش وجدانمه ایردی هاتفدن

۱۲۰۰

قدرت و یمن امر ایله بو صدا

۱۲۰۰

¹² Tüm nüshalarda olan dize altındaki 1200 sayısını T'de yok.

¹³ vicdânıma: vicdâna A.

¹⁴ Vezin kusurlu.

[11^a]

1. Adı giydiği kıyafetle uyumludur. Yaşadığı yer de mizacına uygundur.
2. Seni eteğinin altında gizler. Beni gören herkes onu da görmüş olur.
3. Kıymeti yücedir ve sohbeti iksir gibidir. Sen ona körü körüne “hacı” deme.
4. Ona “rafızî” lakabını taktılar. Şam ahalisi böylece ona iftira attı.

[11^a]

1. İsmi esbâbına muṭâbıkdır
Meskeni meşrebe muvâfiqdır
2. Setr eder zîr-i dâmeninde seni
Beni her kim görürse göre anı
3. Kıadri ‘âlî vü şoḥbeti kîmyâ
Aña ḥacı deme ‘ale’l-‘amyâ
4. Râfızî diye koydular ‘unvân
Etiler ehl-i Şâm aña bühtân

Kaynaklar

- Akot, Bülent, *Müştak Baba Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı* (doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.
- Altun, Kudret, *Osmanlı'da Sosyal Sınıf ve Kimlikler*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2019.
- Ay, Taner, *İsmail Saib Sencer*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2023.
- Azamat, Nihat, "Hamza Bâli", *DİA*, 1997, XV, 503-505.
- Azizüddin Nesefi, *İnsan-ı Kamil*, trc. Mehmet Kanar, İstanbul: Dergah Yayınları, 2015.
- Bağcı, Serpil v.dğr., *Osmanlı Resim Sanatı*, İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2019.
- Bali, Rıfat, *Türkiye'de Kitap Koleksiyonerleri ve Sahafılar*, İstanbul: Libra Kitap, 2014.
- Bonhams, "An illustrated manuscript on character, with 65 portraits, signed by Aziz", erişim 27.06.2023, <https://www.bonhams.com/auction/20833/lot/265/an-illustrated-manuscript-on-character-with-65-portraits-signed-by-aziz-ottoman-turkey-composed-in-ah-1211ad-1796-copied-in-ah-1275ad-1858/>
- Çavuşoğlu Özket, İrem, *Sıdkî Derviş Mehmed Divanı* (Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2014.
- Demirci, Mehmet, "Hal", *DİA*, 1997, XV, 216-218.
- DİA, "Melâmiyye", *DİA*, 2004, XXIX, 29-35.
- Doğan Avarbek, Güler, "The Manuscripts Oskar Rescher Sold to the Berlin State Library Between 1913-1936", *İslam Tetkikleri Dergisi*, 11/2 (2021), 477-568.

- Duman, Hasan, “İsmail Saib Sencer’i Anarken”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, XXIX/3 (1980), s. 141-149.
- Ebu Davud, *Sünen*, 4 cilt, trc. Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız ve Zekeriya Yıldız, İstanbul: Ocak Yayıncılık, 2020.
- Ebu’r-Rızâ Muhammed, *Hediyetü’l-Uşşak*, Abdülbaki Gölpınarlı Ktp. (Ankara), 168.
- Ekrem, Sadık, *Ramiz ve Adab-ı Zurafası*, Ankara: AKM Yayınları, 1994.
- Er, Şaban, *Melamilik ve Osmanlı Devri Mevlamileri*, İstanbul: Kutup Yıldızı Yayınları, 2015.
- Eren, Abdullah, *Mehmed Sıdkî Divanı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017.
- Fatîm Davud, *Hatimetü’l-eşar (Fatîm Tezkiresi)*, haz. Ömer Çiççi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2017.
- Fazlıoğlu, İhsan, “Abdurrahman Bistami”, erişim 12.08.2023, <http://fazlioglu.blogspot.com/2018/07/ihsan-fazlioglu-abdurrahman-bistami.html>
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Melamilik ve Melamiler*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2015.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Mevlana Müzesi Abdülbaki Gölpınarlı Kütüphanesi Yazma Kitaplar Kataloğu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2003.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Mevlevî Adab ve Erkanı*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2006.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Smavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin*, İstanbul: Eti Yayınevi, 1966.
- Götz, Manfred, *Türkische Handschriften Teil 4*, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag, 1979.
- Green, Thomas A. ve Pepicello, W. J., “The Folk Riddle: A Redefinition of Terms”, *Western Folklore*, 38/1 (1979), s. 3-20.
- Gündüz, İrfan, “Sadreddin Konevi’nin Eş-Şeceretü’n-numaniye fi’ d-Devleti’l-Osmaniyye’ye Yaptığı Şerhin Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, 4 (1989), s. 101-111.
- Heidelberg Üniversitesi, “Osmanistischer Studienkreis (OSK) 3. Zyklus” erişim 02.07.2023, https://www.uniheidelberg.de/fakultaeten/philosophie/ori/islamwissenschaft/md/ori/islamwissenschaft/osk2018_programm.pdf
- Hill Museum and Manuscript Library, “Kâ’ide-i Remz-i Cefr”, erişim 27.06.2023, <https://www.vhmmml.org/readingRoom/view/600771>
- İbnü’l-Arabî, *Sayhatü’l-bûm fi Havâdisi’r-rûm*, Süleymaniye Yazma Eser Ktp. (İstanbul), Hacı Mahmud Efendi, 4268, 79a-98a.
- İsmail Belig, *Nuhbetü’l-asar li-zeyli Zübdeti’l-eş’ar*, haz. Abdülkerim Abdulkadiroğlu, Ankara: AKM Yayınları, 1999.
- Kara, Mustafa, “Hikmet”, *DİA*, 1998, XVII, 518-519.

- Karar, “‘Son Şarklı’ Âlime Atatürk’ten Takdir”, erişim 08.08.2023, <https://www.karar.com/son-sarkli-alime-ataturkten-takdir-1610142>
- Koç, Mustafa, *Revnaoğlu’nun İstanbul’u*, 5 cilt, İstanbul: Fatih Belediyesi Kültür Yayınları, 2021.
- Kumbaracılar, İzzet, *Serpuşlar*, İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Kut, Günay, “Veysi’nin Divanında Bulunmayan Bir Kasidesi Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 18 (1970), s. 169-178.
- Mardin, Ebül’ulâ, *Huzur Dersleri*, 3 cilt, haz. İsmet Sungurbey, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1966.
- Mehmed Nail Tuman, *Tuhfe-i Naili*, haz. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatcı, Ankara: Bizim Büre Yayınları, 2001.
- Mütercim Asım Efendi, *Burhân-ı Katı*, haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.
- Ocak, “XVI.-XVII. Yüzyıllarda Bayrâmî (Hamzavî) Melâmileri ve Osmanlı Yönetimi”, *Belleten*, 61 (1997), s. 93-110.
- Ocak, Ahmet Yaşar, *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler: 15-17. Yüzyıllar*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013.
- Öngören, Reşat, “Bir Bilgi Kaynağı Olarak Tasavvufta Keşfin Değeri”, *İstanbul Üniversitesi İlahiyet Fakültesi Dergisi*, V (2022), s. 85-96.
- Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 cilt, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1971.
- Palancı, Çiğdem, *18. Yüzyıl Türk Minyatür Sanatında Kadın Figürü* (yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2019.
- Parmaksızoğlu, İsmet, “Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu Çalışmaları”, *Türk Kütüphaneciliği*, 29/2 (1980), 92-98.
- Rossi, Ettore, *Elenco Dei Manoscritti Turchi Della Biblioteca Vaticana*, Vatikan: Biblioteca Apostolica Vaticana, 1953.
- Salim Efendi, *Tezkiretü’ş-şuara*, haz. Adnan İnce, Ankara: AKM Yayınları, 2005.
- Sayar, Ahmed Güner, *Abdülbaki Gölpınarlı*, İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2020.
- Seber, Abdülkerim, “Cifr/Ebcet Metodunun Kur’an Ayetlerine Tatbiki ve Ehl-i Beyt’le İlişkisi”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, III/4 (2004), s. 235-267.
- Sezen, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 2017.
- Suad el-Hakim, *İbnü’l-Arabî Sözlüğü*, çev. Ekrem Demirli, İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.

- Şenödeyici, Özer, “Ehl-i Beyt’in Gizemli Mirası Cifir ve Türkçe Cifir Metinlerinden Örnekler”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 87 (2018), s. 219-236.
- Şentürk, Ahmet Atilla, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 6 cilt, İstanbul: DBY Yayınları, 2016-2022.
- Şeyhi Mehmed Efendi, *Vekâyi’u’l-fuzalâ*, haz. Ramazan Ekinci, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2018.
- Tahirî’l-Mevlevî, *Edebiyat Lügati*, haz. Kemal Edib Kürkçüoğlu, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1994.
- Tayyazade Ata, *Tarih-i Enderun*, 5 cilt, haz. Mehmet Arslan, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2010.
- Tek, Abdurrezzak, *Melamet Risaleleri*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2021.
- Tübingen Üniversitesi, “Von Schuppigen Sultanen und Falkenlosen Falkner – Der Osmanische Handschriften bestand der UB”, erişim 02.07.2023, <https://uni-tuebingen.de/universitaet/campusleben/veranstaltungen/zentrale-veranstaltungen/science-innovation-days/rueckblick-si-days-2022/si-days-020722/#c1565291>
- Uludağ, Süleyman, “Kabz”, *DİA*, 2001, XXIV, 44-45.
- Uludağ, Süleyman, “Veli”, *DİA*, 2013, XXXXIII, 25-28.
- Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Kabalcı Yayıncılık, 2016.
- Üzer, Nuran Altuner, *Safai ve Tezkiresi* (doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1989.
- Yaman, Bahattin, *Osmanlı Resim Sanatında Kıyamet Alametleri: Tercüme-i Cifru’l-Cami ve Tasvirli Nüshaları* (doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2002.
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, “Cifre Dair Resimli, İlginç Bir Manzum Eser: Kitâbu’l-aktâb”, *KÜLTÜRK*, I (2020), 93-132.
- Yücel, Ahmet, “İbni Sîrîn”, *DİA*, 1999, XX, 358-359.

Dizin

A	E
‘Acem 113	ebced 10
Abdurrahman Bistamî 17, 32, 168	Ebu’r-Rızâ Muhammed 33, 168
Akdeniz 106	Eflak 94
Altımermer 100, 101	Erdebil 84
Anadolu 9, 16, 20, 23, 26, 32, 35, 62, 82, 90, 106, 118, 119, 156, 158	F
Ankaralı Hüsameddin 30	Fas 124
ashâb-ı hâl 35	G
B	gayb 21, 23, 29, 32, 35, 36, 38, 40
Baltık Denizi 162	Gazanfer Dede 30
Beytullah 94	Gölpınarlı, Abdülbaki 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 23, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 54, 55, 168, 169
Bursa 140, 141	H
Büyük Karaman 86	Habeş 144
C-Ç	Habeşizade Rahimî 33
cifir 10, 13, 15, 16, 19, 23, 27, 29, 32, 34, 38, 78, 79	Hamza Bali 23, 25, 30, 62, 64, 90, 142, 150, 152
Çin 124	Hamzavi 9, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 38, 42, 44, 150, 152
D	
Deccal 90	
Divan Yolu 132	

Hamzavilik 10, 16, 20, 23, 25, 29
Hamzavi Melamiliği 9
Harem-i Şerif 94
Hediyetü'l-Uşşak 33, 168
Huzur Dersleri 10, 17, 18, 19, 40, 41,
42, 47, 169

İ

İbni Sirin 142
İbnü'l-Arabî 16, 19, 23, 26, 27, 29, 32,
62, 124, 156, 168, 169
İdris-i Muhtefî 30
İstanbul 11, 30, 32, 40, 46, 86, 100, 118,
119, 167, 168, 169, 170

K

Karadeniz 106
Kıpçak 106
kıyamet 10, 26, 34, 35, 36
Konya 48
kutup 20, 24, 30

M

mantiku't-tayr 28, 29
Mardin, Ebu'l-ulâ 17
Mehdi 10, 20, 23, 34, 39, 48, 64, 68,
69, 90, 91
Melami 13, 16, 20, 42, 46
Mevlevi 44, 45, 46, 49, 58, 66, 168, 170
Mevlevilik 42
Mısır 106, 122

O-Ö

Osman Selahattin Efendi 42
Ömer Dede (Emir Sikkini) 30

P

Pakalın, Mehmet Zeki 33, 112, 136,
156, 169

R

rafizî 126
remiz 38
Reşer, Osman 51, 53
rical-i gayb 35, 36, 43

S-Ş

Sarban Ahmed 30
Sayhatü'l-bûm fî Havâdisi'r-rûm 32,
34, 168
Sencer, İsmail Saib 10, 17, 18, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 167, 168
Seyyid Abdülkadir Belhi 42
Seyyid Ahmed Muhtar Belhi 49, 54
Sind 124, 125
Sungurbey, İsmet 17, 40, 42, 169
Sütçü Beşir Ağa 30
Şam 122, 126, 134
Şattûlarap 84

T

Taman Yarımadası 118
tasavvuf 15, 16, 23, 44
Tiflis 112

Ü

Üsküdar 14, 15

V

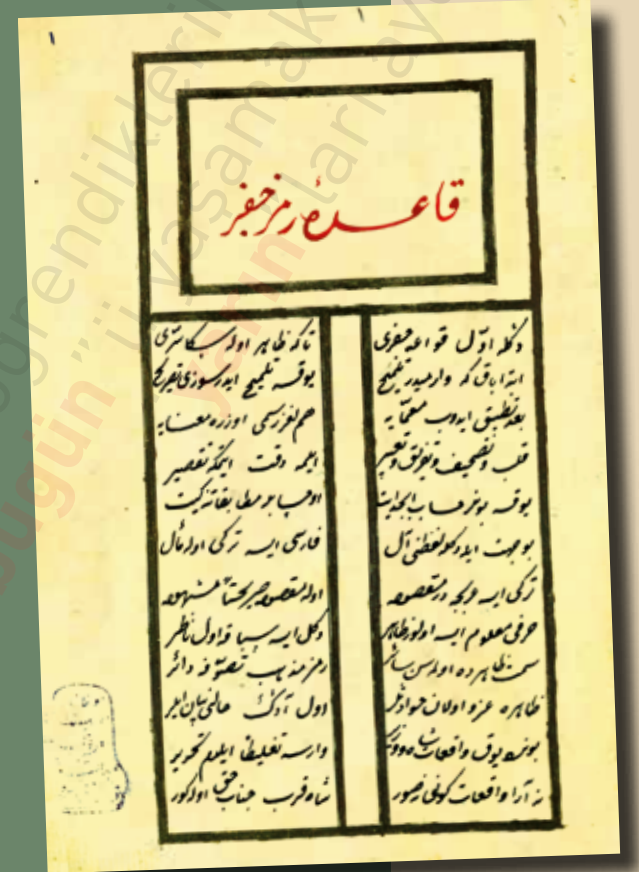
Veysi 34, 169

Y

Yedikule 100

AYİNE-İ HİKEM

TIPKIBASIM

کوندره حکیم حکمت دان
 نیشتری دو که خون فاسدی
 جسد عالم کله قوت
 بولد عالم بودده روح جدید
 برکت ویره حاصلاته الهی
 روزگارک ریا جدید رسی
 رمد جانیده دوشن قویز حق
 واقف علم حق دیدار بوسونی
 اون بی بی سل مفر اوله بونظام
 کوشک غریب طلوعه باق
 یعنی کم قالمیه محل جبا
 سورش وقت و فساد و غناد
 ایره اولوقته کورده اولکونی
 فکر ایدوب حال عصری صدقی

ویره تدبیری خسته در مان
 طبعی پس سلور بوقلمدی
 کوستر حضرت خدا اورت
 قالم روسه نیجه جهوه و زید کتک
 کله احوال ناسه ومع ورفاه
 بحر بالطفه دک کیدر کمسی
 سویوب بوسوری به باش اولدی
 طوطه قصابی ذبح ایده افوزی
 چونکه بولور زمان وقتی شام
 قبا نور تور قوسوی مطلق کوه
 غرق طوفان دن اولور می رها
 ایله حال عالمی بر باد
 اربشان کوره بخت وارونی
 پلورم شکر نعت صحنی کجک

خیر الکلام ما قل و دل
 ارحموا غیر رقوم ذل کجک

قاعده مرخبر

دکله اول قواعده صغری
 اینه باق که واریدر تلمیح
 بعد تطبیق ایدوب معنایه
 قلب و نصیف و تفریق و غیر
 بوقه بوزر باب اجدیات
 بوجت ایدر کله غرضی آل
 ترکی ایره عجب در مقصود
 حرفی معلوم ایره اولور ظاهر
 سن ظاهرده اولر سن سائر
 ظاهره عزو اولان حوادیر
 بونزه بوق واقعات ه و و
 ز آرا واقعات کونی ضرور

تا که ظاهر اولر سکا سری
 بوقه تلمیح ایدر سوزی تفریح
 هم لغز سکی اوزره معنایه
 ایله وقت ایله تقصیر
 اوب بر مطبقه بقا تکیست
 فارسی ایره ترکی اولر مال
 اولر مقصود حیرت مشهوره
 دکل ایره سبا قواول نظر
 رمز مذهب تصوف دائر
 اول آدک عالمی پان ایلر
 وارسه تغلیظ ایلم تحمیر
 شاه قرب جناب اولر کور

ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI'NIN
EL YAZISI VE RESİMLERİYLE

AYİNE-İ HİKEM

Ayine-i Hikem, gaipden haber veren eserlerin istisnai bir örneğidir. 1785-6 (h. 1200) tarihinde Sıdkî tarafından yazılan eser, 1882-3'e (h. 1300'e) dek Anadolu'ya gelecek Hamzavi-Melami büyüklerinden haber verir ve Anadolu'da belirecek kıyamet alametlerinden bahseder. *Ayine-i Hikem*, İbnü'l-Arabî'ye mal edilen *Sayhatü'l-bum fi Havadisi'r-rum'a* ve cifr ilmine dayanarak Anadolu'da zuhur edecek rical-i gaybı tespit etmekte kalmaz, bu insanların; kıyafet, sima, başlık ve alametlerini etraflıca tasvir eden 63'ü portre toplam 65 minyatür içerir.

Abdülbaki Gölpınarlı, hocası İsmail Saib Sencer'i bu minyatürlerden birinde görülen Hamzavi-Melami büyüğüne benzetmiş, Saib Efendi ile bu Melami büyüğü arasındaki benzerliği öne çıkaran bir resim çizmiş ve bu resmi *Huzur Dersleri* kitabında yayımlatmıştır. Bu çalışmada, içeriği kadar esrarengiz hikayesi Gölpınarlı ve Sencer'e uzanan *Ayine-i Hikem*'in, Abdülbaki Gölpınarlı tarafından istinsah edilen; yazıların ve resimlerin kendisine ait olduğu nüshanın tıpkıbasımı okurla buluşmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-35-9

9 786256 769359